

Informace o jednodenní konferenci (konzultačním dnu) na téma „Střevní bakteriální infekce“ 2011

Report on the one-day 2011 Conference (consultation day) on intestinal bacterial infections

Petr Petráš a všechny přednášející

Dne 15. listopadu 2011 proběhla ve Státním zdravotním ústavu (SZÚ) Praha jednodenní konference (konzultační den) na téma „Střevní bakteriální infekce“, která se jednou za dva roky střídá s konzultačním dnem NRL pro stafylokoky. Akce se zúčastnilo asi 160 kolegů z celé České republiky a též zahraniční hosté, manželé Majtanovi z Bratislavy.

Slavnostního zahájení se ujala vedoucí Centra epidemiologie a mikrobiologie SZÚ Praha **MUDr. Pavla Křížová, CSc.** Po jejím vystoupení byl vyhlášen nový nositel **Ceny zlatého stafylokoky** za rok 2011. Toto výroční ocenění je udělováno kolegům, kteří výjimečným způsobem spolupracují s NRL pro stafylokoky. První „Zlatý stafylokok“ byl udělen v roce 1993 a dosud jej dostalo 24 mikrobiologů. Letošního „Zlatého stafylokoky“ získala primářka Oddělení klinické mikrobiologie Nemocnice Písek, **MUDr. Věra Kůrková**. Blahopřejeme!

Odborný program byl zahájen přednáškou **ing. Marejkové** „Výskyt enterohemoragických *E. coli* (EHEC) v České republice 2006–2011“. V NRL pro *E. coli* a shigely bylo v průběhu posledních 6 let diagnostikováno 30 kmenů EHEC, izolovaných od pacientů s diagnózou průjem/krvavý průjem/hemolyticko-uremický syndrom, u dětí do 7 let věku. Nejčastěji se jednalo o EHEC séro skupiny O26 s produkcí Shiga toxinu 2, na druhém místě byly kmeny sérotypu O157:H7. V 16 případech mělo onemocnění velice těžký průběh, jedna dvouletá dívka na následky hemolyticko-uremického syndromu zemřela. I v tomto případě byla etiologickým agens *E. coli* O26, Shiga toxin 2 pozitivní. Sérotyp O157:H7 je ve světové literatuře nejznámější, ale zdaleka ne jediný. Kromě EHEC O157 a O26 byly v NRL pro *E. coli* a shigely diagnostikovány séro skupiny O111, O145 a O104.

Na první přednášku navazovalo sdělení **dr. Petráše** „Velká německá epidemie entero-agregativní-hemoragické *E. coli* O104:H4“. Podle závěrečné zprávy Robert Koch Institutu bylo od 1.5. do 26.7.2011 registrováno 3842 případů EHEC infekce, z těch bylo 855 (22 %) vážných případů HUS a 53 pacientů zemřelo. Kromě Německa se epidemie rozšířila i do dalších 13 evropských států, dokonce i za oceán do USA a Kanady. Původcem byl hybridní kmen entero-agregativní-hemoragické *E. coli* O104:H4 s produkcí Shiga toxinu 2. V NRL pro *E. coli* a shigely byl identifikován jeden izolát epidemického klonu EAHEC O104:H4, který byl původcem krvavého průjmu u americké turistky, hospitalizované v nemocnici Na Bulovce.

Na konzultačním dnu prezentovali svou činnost v oblasti střevních bakteriálních infekcí i pracovníci SZÚ, Centra zdraví, výživy a potravin v Brně. Ve sdělení **doc. Karpíškového** s názvem „Listeriózy – aktuální trendy“, byly podány informace o surveillance listerióz v Evropské unii (EU), která v České republice zatím není uvedena ve Vyhlášce

473/2008 Sb. Byly prezentovány trendy listerióz v EU i ČR, význam molekulární epidemiologie při došetřování epidemických souvislostí mezi jednotlivými případy onemocnění a další aktivity NRL pro listerie v potravinových řetězcích.

Dr. Koláčková v prezentaci „Syrové mléko jako potvrzený zdroj kampylobakterií“ informovala o výsledcích studie realizované v roce 2010 v Jihočeském, Jihomoravském a Olomouckém kraji. Výsledky studie potvrdily výskyt kampylobakterů v syrovém mléce, výskyt jejich individuálních klonů na jednotlivých farmách a výskyt identických klonů v lidské populaci v daných lokalitách.

V následující přednášce, „Identifikace střevních bakterií metodou MALDI-TOF MS“, (autoři: P. Petráš, I. Machová, M. Marejková a D. Dědičová) se **dr. Petráš** podělil o velmi dobré zkušenosti s používáním přístroje Microflex LT, který firma BioVendor do SZÚ-CEM dlouhodobě zapůjčila. Metodou hmotnostní spektrometrie MALDI TOF, byly identifikovány stovky kmenů stafylokoků, salmonel, *E. coli* a dalších střevních bakterií. Metoda umožňuje velice rychlou, přesnou a levnou identifikaci širokého spektra bakterií.

O přestávce se mohli účastníci konference občerstvit a prohlédnout si expozice sponzorujících firem Bio-Rad, BioVendor, Erba-Lachema a Trios.

V odpoledním bloku vystoupila nejdříve **dr. Příkazská**, z Oddělení epidemiologie infekčních nemocí CEM-SZÚ se sdělením „Alimentární nákazy – šetření epidemií v ČR a spolupráce ve vykazování v rámci EU“ (autorky: M. Příkazská, R. Králová, H. Orliková). **Dr. Příkazská** informovala o nejčastěji hlášených epidemiích alimentárního původu v ČR a jejich hodnocení dle závěrečných hlášení o mimořádné epidemiologické situaci ve výskytu infekčních nemocí. V další části věnovala pozornost mezinárodní spolupráci ve sběru a vykazování dat o nemocech v souvislosti s potravinami zejména v rámci EU – spolupráce s ECDC a EFSA (European Food Safety Authority). Prezentovala také mezinárodní systémy hlášení zaměřené na alimentární epidemie a incidenty (např. EPIS, EWRS, RASFF, IHR, INFOSAN). Česká republika pravidelně hlásí data o alimentárních nálezích výše zmiňovaným mezinárodním organizacím. Aktivně se zapojuje do výměny informací o nemocech a hrozbách na evropské úrovni, která umožňuje integrovanou komunikaci mezi epidemiologií a mikrobiologií (laboratořemi) v oblasti humánní, také v oblasti veterinární a potravinářské.

Příspěvek **dr. Dědičové** „Sérotypy salmonel diagnostikované v NRL v letech 2010–2011“ se věnoval zhodnocení současného výskytu salmonelóz a diagnostice prevalujících sérotypů. Od roku 2007 je v humánní populaci ČR, ale i v chovech drůbeže pozorován nárůst defektního typu

Salmonella Infantis s antigenní strukturou 6,7:-:1,5 a typickou antibiotickou rezistencí „Na, S, Su, T“ (kyselina nalidixová, streptomycin, sulfonamid, tetracyklin). Identifikovat je lze metodou PCR, podobně jako monofázickou variantu *Salmonella* Typhimurium.

Tyto, ale i další problematické izoláty, jako např. *Salmonella* Java, je nutné zasílat k dotypování do NRL.

Dr. Dědičová a doc. Karpíšková informovaly o systému EPIS (Epidemic Intelligence Information System, ECDC) v ČR. V roce 2011 bylo zpracováno 32 naléhavých šetření (27x salmonelózy a 6x STEC) a 43 informací. Dále představily praktickou ukázkou v současné době probíhajícího šetření zvýšeného výskytu *Salmonella* 4,5,12:i:-, který hlásila Francie. Demonstrovaly složitý systém získávání informací o aktuální epidemické situaci v ČR (zdroje: EPIDAT, laboratorní data, krajší epidemiologové a kliničtí mikrobiologové). Závěrem zdůraznily nutnost důsledného hlášení a dohlašování případů do EPIDATu, došetřování epidemických souvislostí, nutnost krátkodobé archivace kmenů v klinických laboratořích a jejich zasílání do SZÚ k typizaci.

Mgr. Pospíšilová v příspěvku „Postupy při diferenciaci *Salmonella* Typhimurium a *Salmonella* 4,5,12:i:-“ informovala o vhodných diagnostických metodách při identifikaci tohoto agens. Monofázická varianta se v minulém desetiletí rozšířila v celé EU, v ČR zatím klinické laboratoře její výskyt nehlásí. Laboratoře SZÚ na základě vlastních laboratorních dat předpokládají výskyt tohoto sérotypu v roce 2011 u cca 150–180 pacientů.

Konference měla dobrý ohlas, řada přednášejících byla účastníky oslovena, aby publikovali své prezentace na stránkách odborného tisku, případně na webu SZÚ - CEM.

Děkujeme všem přednášejícím i všem kolegyním, které se o bezproblémový průběh akce zasloužily, především ing. Ivaně Machové a paní Emilii Blažkové. Poděkování patří i všem čtyřem sponzorům, firmám Bio-Rad, BioVendor, Erba-Lachema a Trios.

Příští rok, v tradičním listopadovém termínu 2012, se bude v SZÚ Praha konat jednodenní konference (konzultační den) věnovaný stafylokokům.

Petr Petráš
SZÚ - CEM